

ΤΟ ΕΜΦΥΛΙΟ ΤΡΑΥΜΑ ΣΤΟ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΜΕΣΚΟΥ

Βενετία Αποστολίδου

Ο Μέσκος είναι ένας από τους σπουδαιότερους ποιητές της δεύτερης μεταπολεμικής γενιάς. Η εμπέλεια και ο όγκος του ποιητικού του έργου έχουν κατά κάποιον τρόπο επισκιάσει το ενδιαφέρον για το πεζογραφικό του έργο, όπως φαίνεται, τουλάχιστον, από τα σχετικά δημοσιεύματα τα οποία είναι σαφώς λιγότερα για το δεύτερο.¹ Δεν είναι όμως μόνο θέμα αριθμού δημοσιευμάτων. Διαπιστώνω ότι χαρακτηριστικά και κρίσεις οι οποίες έχουν διατυπωθεί για το ποιητικό έργο επαναλαμβάνονται και για το πεζογραφικό, πράγμα που δεν είναι βέβαια αδόκιμο, αφού πρόκειται για το ενιαίο έργο ενός δημιουργού με πολύ ιδιαίτερη φυσιογνωμία, με εμμονές και επαναλαμβανόμενα μοτίβα τα οποία με φυσικό τρόπο πηγαionoέρχονται ανάμεσα στην ποίηση και στην πεζογραφία του. Ωστόσο νομίζω πως το πεζογραφικό έργο του Μέσκου μπορεί και πρέπει να αντιμετωπιστεί και ως αυτόνομο, στο πλαίσιο βέβαια της μεταπολεμικής ή και της μεταπολιτευτικής πεζογραφίας μας, μιας και είναι αρκετά όψιμο· ξεκίνησε να δημοσιεύεται το 1978, είκοσι ολόκληρα χρόνια μετά την ποιητική του εμφάνιση. Ελπίζω το παρόν κείμενο να δείξει πως το πεζογραφικό έργο του Μέσκου προσφέρει γόνιμο έδαφος για πολλών ειδών προσεγγίσεις.

Πρόκειται για ένα μικρό σε όγκο έργο το οποίο αποτελείται από τέσσερις συλλογές διηγημάτων: *Παιχνίδια στον παράδεισο* (1978), *Κομμένη γλώσσα* (1979), *Μουχαρέμ* (1999), *Νερό Καρκάγια* (2005). Ολόκληρο το έργο κυκλοφόρησε σε έναν τόμο το 2013.² Είναι διεσπαρμένο άνισα μέσα στον χρόνο. Οι δύο πρώτες συλλογές δημοσιεύονται σχεδόν ταυτόχρονα, άρα είναι σαν να βγαίνουν από την ίδια μήτρα. Είκοσι ολόκληρα χρόνια μετά κυκλοφορεί το *Μουχαρέμ* και κοντά σε αυτό, έξι μόλις χρόνια αργότερα, η τελευταία συλλογή. Θα μπορούσε άραγε να μιλήσει κανείς για δύο ευδιάκριτες περιόδους με ισάριθμο αριθμό συλλογών; Είναι κι αυτό ένα ερώτημα που θα προσεγγίσουμε παρακάτω.

Τα υπόλοιπα ερωτήματα προκύπτουν βέβαια από το κεντρικό θέμα μας που είναι το εμφύλιο τραύμα. Έχω δείξει στο βιβλίο μου *Τραύμα και μνήμη. Η πεζογραφία των πολιτικών προσφύγων* (2010) ότι οι συγκεκριμένες έννοιες βοηθούν πολύ στην προσέγγιση ενός μεγάλου μέρους της μεταπολεμικής μας πεζογραφίας και ότι, επιπλέον, τα εργαλεία αυτά (μαζί με τα συμπαρομαρτούντα τους όπως συλλογική μνήμη, κοινότητες μνήμης)³ μας βοηθούν να